

VOA

Mr. H. Th. Bouma,
 bewerkt door mr. T.J.J. van Dijk
Advocaten bij Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn te 's-Gravenhage

1.	Inleiding	4110-11
2.	Grondslag verhaalsrecht	4110-11
2.1.	Algemeen	4110-11
2.2.	Krachtens	4110-12
2.3.	Ter zake van	4110-12
2.4.	Ongeval	4110-14
2.5.	Beperkingen verhaalsrecht indien aansprakelijke partij (ook) ambtenaar is?	4110-21
2.6.	Verhaal op aansprakelijke echtgenoot/partner?	4110-21
2.7.	Bruto/netto in het kader van artikel 2	4110-21
2.8.	Buitengerechtelijke kosten	4110-21
2.9.	Contante waarde	4110-22
3.	Artikel 3; het civiele plafond	4110-22
3.1.	Algemeen	4110-22
3.2.	Stelplicht en bewijslast	4110-23
3.3.	Bruto/netto in het kader van artikel 3	4110-23
3.4.	Beperking verhaalsrecht in geval van overlijden	4110-23
3.5.	Einde looptijd in geval van letsel	4110-24
3.6.	Dubbele fictie/AAW	4110-31
3.7.	Verjaring	4110-32
4.	Slot	4110-32

4110-2-10 VOA

1. Inleiding

De Verhaalswet Ongevallen Ambtenaren (VOA)¹ regelt kort gezegd het verhaalsrecht voor aan ambtenaren verrichte uitkeringen of verstrekkingen² jegens op grond van het burgerlijk recht aansprakelijke derden.^{3 4} Bij de toepassing van de VOA moet een scherp onderscheid worden gemaakt tussen art. 2 en art. 3 van die Wet. De vraag óf een verhaalzoekend lichaam een verhaalsrecht heeft, dient beantwoord te worden aan de hand van art. 2, terwijl art. 3 (mede) aangeeft wat de omvang van dit verhaalsrecht is. Om het anders te zeggen: art. 2 geeft de grondslag van het verhaalsrecht en in art. 3 wordt aangegeven op welke wijze het zogenoemde civiele plafond moet worden berekend.

2. Grondslag verhaalsrecht

2.1. Algemeen

Op grond van art. 2, eerste lid, heeft een lichaam een verhaalsrecht⁵ indien en voor zover dit lichaam „aan ... een ambtenaar *krachtens*

1 Wet van 31 juli 1965, Stb. 354, Schuurmans en Jordens nr. 43 IV.

2 Zie: art. 2, eerste en derde lid, VOA; in deze artikelliden wordt het verhaalsrecht voor uitkeringen of verstrekkingen aan de ambtenaar zelf en diens nage-laten betrekkingen na zijn overlijden ten gevolge van het ongeval geregeld; in art. 2, tweede lid, wordt het verhaalsrecht voor doorbetaalde bezoldiging en beloning geregeld en in art. 2, vierde lid, het verhaal ziektekosten, verstrekt in het kader van een publiekrechtelijke ziektekostenregeling voor ambtenaren. Voor het verhaalsrecht op de voet van art. 2, eerste en derde lid, zal doorgaans de Stichting Pensioenfonds ABP het verhaalzoekende lichaam zijn, terwijl dat voor het verhaalsrecht in het kader van art. 2, tweede lid, over het algemeen de overheidsinstantie waar de ambtenaar werkzaam is zal zijn.

3 Literatuur: Mac Lean, De Verhaalswet Ongevallen Ambtenaren (VOA), VR 1986, blz. 281 e.v.; Van Leeuwen en Bouma, De VOA; een tussenbalans, VR 1993, blz. 234 e.v.; Schadevergoeding (Bolt) aant. 79 e.v. op art. 108.

4 Sinds de privatisering van het ABP (zie Wet privatisering ABP) is het verhaalsrecht van verstrekte ABP-pensioenen aldus geregeld: voor invaliditeits- en nabestaandenpensioenen die op of voor 31 december 1995 zijn ingegaan, heeft de Stichting Pensioenfonds ABP een op de VOA gebaseerd verhaalsrecht (art. 75, eerste lid; voor militairen, zie art. 75, tweede lid WPA). Voor pensioenen die tussen 31 december 1995 en 1 januari 2001 zijn toegekend, geldt eveneens een op de artikelen 2 (en 3) VOA gebaseerd verhaalsrecht (zie art. 75, derde lid, WPA).

5 Dit verhaalsrecht behoort tot het privaatrechtelijk domein. Het enkele feit dat dit recht is toegekend in een publiekrechtelijke regeling maakt dit niet anders (aldus Rechtbank Utrecht bij vonnis van 20 februari 2001; ongepubliceerd reg. nr. SBR 00/459).

diens rechtspositieregeling uitkeringen of verstrekkingen verleent *ter zake van* een aan deze overkomen *ongeval*" (cursief B). In het onderstaande zullen de begrippen „krachtens”, „ter zake van” en „ongeval” nader worden gepreciseerd en een aantal veel voorkomende vragen die verband houden met art. 2 worden besproken¹. De definitie van het begrip „ambtenaar” wordt gegeven in art. 1 VOA.²

2.2. *Krachtens*

Uit HR 4 juni 1976³ blijkt dat het in beginsel niet aan de civiele rechter is om in het kader van de beoordeling van het verhaalsrecht vast te stellen of het uitkerende lichaam wel verplicht was een uitkering aan de ambtenaar of diens nagelaten betrekking te verstrekken. Deze vraag dient beantwoord te worden in een bestuursrechtelijke procedure. In zijn noot onder dit arrest merkt Bloembergen op dat er zijns inziens wel een ondergrens moet worden aangenomen. Het moet gaan – zo stelt hij – om uitkeringen „krachtens de rechtspositieregeling van de ambtenaar” wil er sprake kunnen zijn van voor verhaal vatbare uitkeringen.

2.3. *Ter zake van*

Er moet een zeker oorzakelijk verband bestaan tussen het ongeval en de uitkering wil het lichaam een verhaalsrecht hebben. Verdedigbaar is de stelling dat dit oorzakelijk verband eerder wordt aangenomen dan de in art. 6:98 BW bedoelde causaliteit.⁴

Dat de betekenis van de woorden „ter zake van” van art. 2 niet samenvalt met het in art. 6:98 BW geformuleerde causaliteitscriterium blijkt wellicht ook – zij het impliciet – uit het arrest van de Hoge Raad van 2 februari 1990.⁵ In dat arrest kwamen de civielrechtelijke causaliteits- en schadeomvangsvragen aan de orde in het kader van

- 1 Zie omtrent het in art. 1 VOA gehanteerde begrip openbare geldmiddelen: HR 25 november 1983, *NJ* 1984, 707 (ABP/Kappner) en HR 3 november 1989, *NJ* 1990, 402 nt JBMV (De Ziekenfondsraad/Waarborgfonds Motorverkeer).
- 2 Zie bijvoorbeeld: Hof Amsterdam, 13 februari 1976; *NJ* 1977, 212: een werknemer van de PLEM (een electriciteitsmaatschappij) is geen ambtenaar in de zin van de VOA.
- 3 *NJ* 1977, 4 nt ARB; VR 1978, 21 (Staat/Van Geffen).
- 4 Zie het (ongepubliceerde) arrest van het Gerechtshof Amsterdam van 26 november 1992 (rolnummer: 635/1991): „Artikel 2 Verhaalswet verlangt echter geen ander oorzakelijk verband dan dat het verhaal dient te betreffen uitkeringen *ter zake van* het ongeval” (cursief B).
- 5 *NJ* 1991, 292, VR 1991, 156; Staat; ABP/Vermaat.

art. 3. Dat er een op art. 2 gebaseerd vorderingsrecht bestond was in die procedure kennelijk geen onderwerp van discussie (zie verder paragraaf 3.5 waarin dit arrest ook wordt genoemd).

Voor de beantwoording van de vraag of een verhaalzoekend lichaam een verhaalsrecht heeft, is niet van belang of het lichaam zelf door de uitkering of verstrekking schade of nadeel lijdt.¹ Dat wil zeggen dat dus niet relevant is of het lichaam door het ongeval al of niet in een ongunstiger positie (is) geraakt, doordat het bijvoorbeeld uitkeringen moet of heeft moeten verstrekken die het zonder ongeval niet had moeten verstrekken. Dit uitgangspunt is door de Hoge Raad onder meer gekozen om de toepassing van de VOA zo eenvoudig mogelijk te houden.²

De Hoge Raad oordeelde dat het invaliditeitspensioen ingevolge de ABP-Wet van een gelaedeerde ambtenaar nadat deze 65 jaar is geworden, zodanig van karakter verandert dat vanaf die datum de facto van een ouderdompensioen moet worden gesproken.³ In verband daarmee overwoog ons hoogste rechtscollege dat de uitkering die de gelaedeerde ambtenaar na zijn 65ste jaar ontvangt niet meer beschouwd kan worden als een uitkering *ter zake van* het ongeval. Een verhaalzoekend lichaam heeft in een dergelijk geval voor uitkeringen na het 65e jaar van de ambtenaar dan ook geen op art. 2 gebaseerd verhaalsrecht, zo besliste de Hoge Raad.

In geval van overlijden verandert de uitkering aan de weduwe na het tijdstip waarop de ambtenaar 65 zou zijn geworden daarentegen niet van karakter en is mitsdien tot de statistische eindleeftijd van de we-

- 1 Zie: HR 2 april 1976, *NJ* 1976, 532 m.nt. ARB (Staat/Alliance Company Ltd); HR 4 maart 1977, *NJ* 1978, 144 m.nt. ARB (ABP/Providentia); HR 9 december 1983, *NJ* 1984, 708 (Staat/Zwolsche Algemene); HR 15 februari 1985, *NJ* 1986, 687 m.nt. FHJM (ABP (Hagoort)/Stad Rotterdam); HR 18 februari 1994, *NJ* 1995, 607 (ABP; Van der Wal/Nederlands Bureau der Motorrijtuigen verzekeraars).
- 2 Zie hierover o.m.: A-G Strikwerda bij HR 18 februari 1994, *NJ* 1995, 607 blz. 142 (rechter kolom; ABP; Van der Wal/Nederlands Bureau der Motorrijtuigenverzekeraars).
Zie ook: HR 15 februari 1985, *NJ* 1986, 687 m.nt. FHJM (Hagoort).
- 3 Zie HR 22 juni 1990, *NJ* 1991, 760 m.nt. CJHB; *VR* 1991, 48 (ABP/Baauw).

duwe sprake van een uitkering ter zake van het ongeval en bestaat tot dat tijdstip een verhaalsrecht ex art. 2.^{1 2}

In art. 2, tweede lid, wordt overigens voor verhaal van tijdens arbeidsongeschiktheid doorbetaalde bezoldiging of beloning niet gesproken van uitkeringen *ter zake van* het ongeval, maar van doorbetaling van de bezoldiging of beloning gedurende een tijdvak dat sprake is van het *ten gevolge van het ongeval* verhinderd zijn de dienst te verrichten.

2.4. Ongeval

In art. 2, eerste lid, wordt in verband met het verhaalsrecht jegens de aansprakelijke partij gesproken van de aansprakelijkheid „in verband met het veroorzaken van het ongeval”. De vraag is hoe het begrip ongeval in dit kader moet worden verstaan. Gezien de verwijzing in de Memorie van Toelichting³ naar art. 95 Ongevallenwet 1921 en het toenmalige art. 52, vierde lid, Ziektewet ligt het voor de hand aan te nemen dat art. 2 beoogt in zijn algemeenheid een verhaalsrecht in het leven te roepen jegens degene „die gehouden is tot vergoeding van de schade”⁴ van de ambtenaar. Het begrip *ongeval* zal dus ruim geïnterpreteerd moeten worden en alle evenementen omvatten die tot aansprakelijkheid voor personenschade⁵ kunnen leiden.

Uit de Memorie van Toelichting blijkt overigens dat de wetgever bij het tot stand brengen van de VOA met name het oog heeft gehad op een verhaalsrecht jegens derden in verband met verkeersongelukken.⁶

- 1 Zie HR 18 februari 1994, NJ 1995, 607 (ABP; Van der Wal/Nederlands Bureau der Motorrijtuigen verzekeraars). Dat verhaal van weduwenpensioen in de 65+ periode mogelijk is, was reeds uitgemaakt in HR 15 februari 1985, NJ 1986, 687 (Hagoort).
- 2 Als de gewezen ambtenaar ten gevolge van een ongeval na zijn 65ste jaar overlijdt, is volgens een arrest van het Hof 's-Gravenhage van 19 november 1996 (VR 1997, 74) de aan de weduwe na het overlijden te verstrekken uitkering geen uitkering „terzake van een ongeval”.
- 3 TK 1964-1965 8712 nr. 3, blz. 3.
- 4 Deze formulering is ontleend aan art. 95 Ow 1921.
- 5 Zie voor de betekenis van dit begrip: Inleiding Personenschade door Carla J. M. Klaassen 1020-3.
- 6 Zie MvT: „In een, onder meer ten gevolge van het toenemende gevaar op de weg, steeds groter aantal gevallen zal evenwel een derde als schuldige schade-toebrenger in het geding kunnen zijn”.

2.5. *Beperkingen verhaalsrecht indien aansprakelijke partij (ook) ambtenaar is?*

Indien de laedens (ook) een ambtenaar is, die in dienst is van hetzelfde lichaam als de ambtenaar die arbeidsongeschikt is geraakt of overleden is – laedens en slachtoffer hebben met andere woorden dezelfde overheidswerkgever – als gevolg van het ongeval, bestaat in beginsel onverkort een vorderingsrecht ex art. 2. Er gelden geen beperkingen in het regres zoals in de ZW (art. 52b), de WAO (art. 91) en de ZfW (art. 83c).¹

2.6. *Verhaal op aansprakelijke echtgenoot/partner?*

Op de aansprakelijke echtgenoot/partner is geen verhaal op grond van de VOA mogelijk.²

2.7. *Bruto/netto in het kader van artikel 2*

Op grond van art. 2 bestaat verhaal voor de „bruto uitkeringen”, dat wil zeggen de in art. 2 bedoelde voorzieningen inclusief daarover afgedragen premies en belastingen (zie ook bruto/netto in het kader van het civiele plafond; paragraaf 3.3).³

De wijze waarop de uiteindelijke omvang van het verhaalsrecht wordt vastgesteld, komt aan de orde in paragraaf 4.

2.8. *Buitengerechtelijke kosten*

In zijn arrest van 18 februari 1994⁴ oordeelde de Hoge Raad dat door het verhaalzoekend lichaam gemaakte buitengerechtelijke kosten niet onder het verhaalsrecht van art. 2 vallen. De redelijkheid brengt niet mee, zo overwoog de Hoge Raad verder, dat het verhaalsrecht zou behoren te worden uitgebreid tot de met het uitoefenen van dat recht gepaard gaande buitengerechtelijke kosten.

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 5 december 1997⁵ overwogen dat de regresnemende verzekeraar – als iedere crediteur van een

1 Zie: HR 29 juni 1979, *NJ* 1980, 33; *VR* 1979, 93 m.nt. Brunner (Staat/Zwolsche Algemene) en HR 10 december 1993, *RvdW* 246; *VR* 1994, 99 (ABP/Gemeente Haarlem).

2 Zie: HR 25 januari 1991, *NJ* 1992, 706 (ABP/Elzenga).

3 Zie: HR 15 februari 1985, *NJ* 1986, 687 m.nt. FHJM (OD II 258a/258b) (Hagoort) en HR 9 december 1983, *NJ* 1984, 708 (Staats/Zwolsche Algemene).

4 *NJ* 1995, 607 (ABP; Van der Wal).

5 *NJ* 1998, 400.

geldvordering die niet wordt voldaan – ingevolge het bepaalde in art. 6:96 lid 2 aanhef en onder c BW jegens de laedens (respectievelijk diens WAM-verzekeraar) recht heeft op vergoeding van redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte. Ook de kosten op de voet van art. 6:96, tweede lid, aanhef en onder b BW (kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid) komen in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Hoewel niet duidelijk is of de Hoge Raad in zijn arrest van 31 mei 2002¹ de kosten als bedoeld in art. 6:96, tweede lid, aanhef onder b of c BW voor ogen heeft kan dit in ieder geval worden afgeleid uit Hoge Raad 26 september 2003² en Hoge Raad 9 juli 2004.³ Deze arresten hebben geen betrekking op de VOA, maar op de Ziekenfondswet resp. het verhaalsrecht van de particuliere werkgever.

2.9. *Contante waarde*

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 10 augustus 1994⁴ uitgemaakt dat het verhaalzoekende lichaam de contante waarde van eerst in de toekomst te verstrekken uitkeringen kan vorderen. Dit ondanks het feit dat art. 2 een dergelijke vordering niet met zoveel woorden mogelijk maakt.

3. Artikel 3; het civiele plafond

3.1. *Algemeen*

De simpele regel die art. 3 lijkt te behelzen heeft (mede in samenhang met art. 2) een ware stortvloed van procedures veroorzaakt. De gedachte achter de VOA is simpel: de positie van de laedens jegens het verhaalzoekende lichaam mag door het bestaan van de VOA niet slechter – maar ook niet beter – worden dan deze volgens het reguliere civiele recht jegens de gelaedeerde zou zijn. Art. 3 is een uitwerking van die gedachte.

Art. 3 geeft aan hoe de door de laedens te vergoeden schade berekend moet worden: van het fictieve (gezins) inkomen zonder ongeval wordt afgetrokken het fictieve inkomen van de gelaedeerde(n) (de gelaedeerde ambtenaar of de weduwe en/of wezen) na ongeval

1 NJ 2004, 161.

2 NJ 2003, 645.

3 Rechtspraak.nl (LJN-nr. AP 1074).

4 NJ 1995, 58 (ABP/General Accident).

zonder ABP uitkeringen (volgens de tekst van art. 3: de in art. 2 bedoelde voorzieningen). Het verschil is het bedrag dat het verhaalzoekend lichaam op grond van art. 2 jo. art. 3 van de laedens maximaal kan vorderen. Dit wordt het civiele plafond genoemd.

3.2. *Stelplicht en bewijslast*

Ten aanzien van de stelplicht en de bewijslast is in VOA-verhaalszaken geoordeeld dat op de aansprakelijke persoon niet „een andere stelplicht en bewijslast rusten dan op hem zouden hebben gerust ware hij door de getroffen en of diens nagelaten betrekkingen zelf aangesproken tot schadevergoeding”.¹

Het verhaalzoekende lichaam zal in het kader van art. 3 in beginsel mitsdien dezelfde stelplicht en bewijslast hebben als de gelaedeerde.²

3.3. *Brutolnetto in het kader van artikel 3*

Bij de berekening van de omvang van het verhaalsrecht (het civiele plafond) dient zowel in het geval van tijdelijke als van definitieve arbeidsongeschiktheid uitgegaan te worden van nettobedragen. De schade als gevolg van verminderd arbeidsvermogen wordt – in het kader van art. 3 – netto berekend. Dat wil zeggen dat van het netto-(gezins)inkomen zonder ongeval wordt afgetrokken het netto-(gezins)inkomen na ongeval (de ABP voorzieningen (uitkeringen) weggedacht; zie ook 3.1).³ De bepaling van de uiteindelijke omvang van het verhaalsrecht is beschreven in paragraaf 4.

3.4. *Beperking verhaalsrecht in geval van overlijden*

Het verhaalzoekende lichaam heeft een verhaalsrecht ter zake van uitkeringen verstrekt in de periode nadat de ambtenaar 65 jaar zou zijn geworden, ware hij in leven gebleven. Het argument dat het verhaalzoekende lichaam in die periode in ieder geval – dus ook zonder ongeval – een uitkering (dat zou een ouderdomspensioen zijn ge-

1 Zie: HR 24 mei 1985, *NJ* 1985 732 *VR* 1986, 16 (Staat/De Zeven Provinciën NV); HR 13 december 1985, *NJ* 1986, 246 m.nt. G (ABP/Wink).

2 Hierbij zij aangetekend dat voor de bepaling van de schadeomvang niet de „gewone” bewijsregels gelden.

3 Zie: HR 25 februari 1994, *NJ* 1995, 608 (Staat/Sterpolis Schadeverzekeringen N.V.). Zie voorts: HR 13 december 1985, *NJ* 1986, 246 m.nt. G (in dit arrest ging het overigens om overlijdensschade) (ABP/Wink) en HR 27 november 1987, *NJ* 1989, 48 m.nt. CJHB (Staat/Piers).

weest) had moeten verstrekken en dus geen of slechts een gedeeltematig nadeel lijdt, gaat niet op.¹

In het arrest van 18 februari 1994 van de Hoge Raad werd een einde gemaakt aan de discussie of verhaal mogelijk is voor uitkeringen gedaan tot de statistische eindleeftijd van de ambtenaar of tot de, meestal later liggende, statistische eindleeftijd van de weduwe.² In het kader van art. 3 is verhaalbaar – zo bepaalde ons hoogste rechtscollege – het weduwenpensioen dat wordt uitgekeerd tot de statistische eindleeftijd van de neergeslagen ambtenaar, tenzij de statistische eindleeftijd van de weduwe eerder zou zijn bereikt³.

Een oplossing waarbij rekening zou worden gehouden met de ten tijde van het overlijden opgebouwde waarde van het pensioen is door de Hoge Raad van de hand gewezen als te ingewikkeld en dus strijdig met de gedachte de toepassing van de VOA zo eenvoudig mogelijk te houden. Voorts is een dergelijke beperking van het verhaalsrecht noch in art. 2 noch in art. 3 te lezen, aldus de Hoge Raad.

3.5. *Einde looptijd in geval van letsel*

Voor uitkeringen verstrekt in de periode nadat de ambtenaar 65 is, heeft het verhaalzoekende lichaam in zaken waarin sprake is van letsel geen verhaalsrecht op grond van art. 2. Er is dus geen vorderingsrecht en de berekening in het kader van art. 3 is niet aan de orde.

Verder wordt de looptijd van het verhaalsrecht op grond van art. 3 VOA beoordeeld op basis van „gewone” causaliteitsregels. Dat wil zeggen dat in geval van praedispositie van de gelaedeerde ambtenaar doorgaans wel causaal verband tussen de daad en het letsel zal worden aangenomen. Onder bijzondere omstandigheden kan een en

1 Zie: HR 15 februari 1985, *NJ* 1986, 687 m.nt. FHJM (Hagoort) en paragraaf 2.3.

2 Zie: Van Leeuwen/Bouma *VR* 1993, blz. 236 en 237.

3 Zie: HR 18 februari 1994, *NJ* 1995, 607; ABP; Van der Wal/Nederlands Bureau der Motorrijtuigenverzekeraars (zie met name rov 5) en HR 29 april 1994, *NJ* 1995, 609 (ABP; Gem. Amsterdam/Nationale-Nederlanden).

ander echter tot een beperking in de looptijd van het verhaalsrecht leiden.¹

3.6. Dubbele fictie / AAW

Een discussiepunt dat in diverse procedures aan de orde is gesteld is of bij de berekening van het civiele plafond al of niet rekening moet worden gehouden met een fictieve AAW-uitkering. Voor een goed begrip: het gaat in die zaken om het verhaal van uitkeringen verricht aan een gelaedeerde ambtenaar. De redenering die in dat kader gehanteerd wordt luidt als volgt. Een ambtenaar die een ABP-invaliditeitsuitkering krijgt, heeft doorgaans op grond van art. 8 AAW geen recht op een AAW-uitkering. Zoals hiervoor uiteengezet dient bij de berekening van het civiele plafond de ABP-uitkering te worden weggedacht. De vraag die dan aan de orde komt, is of er door toepassen van die fictie, het wegdenken van de ABP-uitkering, een tweede fictie mag worden toegepast namelijk het aannemen dat alsdan alsnog een AAW-uitkering zou worden genoten.

In zijn arrest van 25 februari 1994² oordeelt de Hoge Raad dat er geen grond bestaat om „het wegdenk-procedé van art. 3 naar art. 8 AAW door te trekken en daardoor, als gevolg van het alsdan op de te fingeren arbeidsongeschiktheidsuitkering noodzakelijkerwijs toepasselijke art. 82 AAW – dat voorschrijft bij het vaststellen van de schadevergoeding, waarop de verzekerde ter zake van zijn arbeidsongeschiktheid naar burgerlijk recht aanspraak kan maken, met zijn recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering rekening te houden – het in de VOA aan de overheid toegekende verhaalsrecht in geval van letselschade van VOA-ambtenaren die tevens AAW-verzekerden zijn, tot op grote hoogte illusoir te maken”. Kortom, het wegdenken van de ABP-uitkering leidt niet tot het er bij denken van een AAW-uitkering aldus de Hoge Raad.³

1 Zie: HR 4 november 1988, *RvdW* 1988, 188 en *Vr* 1988, 45 (ABP/Van Stuyvenberg) en HR 2 februari 1990, *NJ* 1991, 292 m.nt. CJHB en *VR* 1991, 156 (Staat; ABP/Vermaat).

2 *NJ* 1995, 608.

3 De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 25 maart 1983 (*NJ* 1984, 681; ABP/Delta Lloyd) reeds in het kader van de „Regeling uitkering wegens functioneel leeftijdontslag” (FLO) in dezelfde zin beslist: „Gedurende de periode waarover aanspraak op een invaliditeitspensioen bestaat, bestaat er geen recht op de uitkering van art. 10 Regeling FLO. Daarin brengt het met het oog op het verhaalsrecht wegdenken van de voorziening van het invaliditeitspensioen op zichzelf geen verandering”.

3.7. Verjaring

In zijn arrest van 31 mei 2002¹ heeft de Hoge Raad zich uitgelaten over de vraag of op het verhaalsrecht van art. 2 VOA de twintigjarige verjaringstermijn zoals opgenomen in art. 3:306 BW of de vijfjarige verjaringstermijn zoals opgenomen in art. 3:310 BW van toepassing is. Het antwoord luidt dat nu ingevolge de bepaling van art. 3 VOA de laedens niet in een slechtere positie mag komen te verkeren dan waarin hij zou hebben verkeerd ingeval hij door de getroffene zelf tot schadevergoeding zou zijn aangesproken en zulks niet alleen geldt voor de hoogte van de vordering, doch ook voor de beantwoording van de vraag aan welke verjaringstermijn de verhaalsvordering is onderworpen, deze verhaalsvordering dient te worden gekwalificeerd als een vordering tot vergoeding van schade als bedoeld in art. 3:310 BW, zodat de vijfjarige verjaringstermijn van toepassing is.

4. Slot

Het uitgangspunt is steeds dat de VOA-verhaalsruimte de kleinste is van de twee volgende berekeningen: het in het kader van art. 2 berekende verhaalsrecht en het in art. 3 bedoelde civiele plafond. Aangezien de omvang van het art. 2 verhaalsrecht bruto wordt berekend en het civiele plafond (art. 3) netto, zal het civiele plafond vaak lager liggen dan het op basis van art. 2 berekende verhaalsrecht en zal de VOA-verhaalsruimte dus veelal gelijk zijn aan het civiele plafond.

De Hoge Raad overweegt in zijn VOA-arresten meer dan eens dat de toepassing van de VOA zo eenvoudig mogelijk gehouden dient te worden. Bij de toepassing van de VOA lijkt het uitgangspunt tenslotte steeds te zijn dat de aansprakelijke partij niet mag profiteren van de „VOA”-uitkeringen², maar ook niet in een ongunstiger (bewijs)positie moet komen te verkeren door de VOA.³

1 *NJ* 2004, 161.

2 Op grond van art. 6:197 BW zullen voor het VOA-verhaalsrecht de in dat artikel genoemde risicoaansprakelijkheden niet gelden en de aansprakelijkheid van de laedens doorgaans op basis van art. 6:162 BW beoordeeld worden. In dat soort gevallen zal de positie van de laedens jegens het verhaalzoekende lichaam dus beter zijn dan die jegens de gelaedeerde zou zijn geweest.

3 Zie o.m.: MvT, TK 1964-1965, 7812 nr. 3 blz. 3 en HR 9 december 1983, *NJ* 1984, 708 Staat/Zwolsche Algemeene; zie met name conclusie A-G Biegman-Hartogh sub 7, blz. 2484.